

hana-bi

Japonska, režija Takeshi Kitano

Z zlatim levom nagrajeni **Hana-bi** (Ognjemet) renomiranega japonskega režiserja (pa tudi igralca, pisca časopisnih kolumn, pesniških knjig ter esejev, slikarja in risarja stripov) Takeshija Kitana je na letošnji tekmovalni Mostri izžival nagrade že na prvi pogled.

V nasprotju s prevladujočim delom Laudadiovega izbora je namreč vedel, da obstaja neka bistvena razlika med filmom in literaturo. *Hana-bi* bi sicer na osnovi svoje zgodbe (o detektivu, ki mu ubijejo enega in telesno prizadenejo drugega partnerja; v bolnici mu umira žena; potem se odloči, da zapusti policijo; si, da bi denarno pomagal vdovi in invalidnemu partnerju, sposodi denar pri mafiji; za nameček oropa še banko in na koncu ubije ženo in sebe) lahko izgledal povsem drugače. Kot še eden izmed filmov, ki z obrabljenimi klišeji in žanrsko predvidljivostjo kot da tematizirajo nasilje sodobnega časa.

Kar je *Hana-bi*, kot se film glasi v izvirniku (brez vezaja gre za ognjemet, z njim pa za pojma roža in ogenj), porinilo iz v večini povprečne množice letošnjih Mostrinih "tekmovalcev", je izrazit osebni zastavek k temi, ki jo obdeluje. Nadalje dejstvo, da Kitanova kamera ne steče z namenom neke predvidljive in zato sladkobno moralčne in predvsem zelo splošne obsodbe nasilja, ki obdaja sodobno urbano družbo, ampak je to izjemno itnimizirano, izrazito personificirano in reducirano na konkretne učinke in neizbrisne odtise, ki jih pušča na posameznikovem življenju. K temu seveda sodi še izogibanje šablonam, kompleksnost, verjetnost in predvsem življenjskost značajev, izjemno artikuliran in visoko estetiziran filmski jezik, ki v kompaktno celoto združuje tako ritem filmske pripovedi in barvnih tonov kot atmosfero, s katero uspe Kitano tako rekoč brez besed ustvariti zelo dramatično (a ne tudi melodramatično) in poetično (a ne tudi patetično) zgodbo. Govoreč o nasilju se namreč Kitano tako rekoč izogne njegovim šokantnim, realistično krvavim pojavnostim, ne da bi jih pri tem zanikoval. Govoreč o smrti ne dramatizira. Govoreč o ljubezni počne to na nem način. In slikajoč življenje uporablja tako kruti humor kot sproščajočo igrivost. Skratka, *Hana-bi* izgleda kot film, ki ga lahko posname samo nekdo, ki je, prvič, v življenju videl že ogromno filmov in prebral nepregledno vrsto knjig; ki, drugič, ve, kaj želi z njim sporočiti; ki, tretjič, ve, kako bo to naredil; in ki se, četrtič, zaveda, da je vizualna podoba tistega, o čemer bo film spregovarjal, pomembnejša ali vsaj enako pomembna od tega, o čemer govori. To pa je lestvica, na katero se večina filmov Mostrinega tekmovalnega programa ni povzpela.

Kitano, ki je zaigral tudi glavno, skorajda nemo vlogo melanholično resigniranega, a v dejanjih odločno radikalnega detektiva, v tem smislu postavlja *Hana-bi* kot tiho zrcalo miljeju filmov, kot sta denimo **Šund ali Rojena za ubijanje**. A ne, da bi jih napadal, smešil ali govoril o nevarnosti njihovega realističnega predoziranja in posledičnega "no way out" cinizma; *Hana-bi* se namreč ne sprašuje, zakaj nasilje, ne raziskuje njegovega portreta, ne išče poti iz njegovega začaranega kroga; kaže "le" njegove učinke – neznosno težo bivanja.

Ž.L.

Takeshi Kitano

keep cool

Kitajska, režija Zhang Yimou

Yimoujev film bi morali vrteti že v Cannesu, a ker so tam kljub protestom kitajske vlade predvajali **East Palace, West Palace** Zhanga Yuana – ta pa zelo odkrito govori o homoseksualnosti, tudi v policijskih vrstah – so tamkajšnje oblasti v "povračilo" začasno zbunkerirale Yimoujev film. Felice Laudadio, novi šerif beneške Mostre, je gotovo vesel, da je **Keep Cool** padel v naročje njemu, saj je predstavljal enega redkih inovativnih dosežkov tekmovalnega programa. *Keep Cool* bi zlahka ločili tudi na dva kratka filma, saj se njegova naracija nekje na polovici prelomi tako radikalno, da bi enega od drugega pripovedoval povsem avtonomno. V prvem delu Xiao Shuai-a zapusti dekle, An Hong, a on se ne da zlahka, ponovno si hoče pridobiti njeno zaupanje, na takšen ali drugačen način, zato ji sredi blokovskega naselja trmasto "dvori" – najprej tako, da klošarju plača, da namesto njega vpije njeno ime, ker pa njegov glas ne zadostuje, mu v roke potisne še megafon, kar sproži pravo poplavo komičnih situacij, teh pa smo bili v kitajskem filmu le redko vajeni, še manj pa v filmih samega Zhanga Yimouja, morda z izjemo uvodnih prizorov njegovega prvenca **Rdeče klasje** (1988). Prav sproščeno obravnavanje sicer resnega "družinskega" problema ter atraktivne pozicije kamere nas sprva sumljivo napeljujejo na *wong-kar-waijevsko* poetiko, kar se v drugem delu izkaže kot povsem upravičeno. A če je uvod evociral predvsem duha Wong Kar-waija, potem drugi del do skrajnosti radikalizira predvsem njegov vizualni stil – kričeče barve, neonsko iluminacijo in seveda povsem ponorelo kamero, ob kateri delujeta denimo Kar-waijev **Fallen Angels** ali Von Trierjev **Lom valov** kot televizijski dnevnik, kar seveda lahko postane moteče in boleče za oči, še posebej, če sedite v prvih vrstah. A zdi se da je Yimou 360-stopinjske obrate v *fast-forwardu* uporabil "v kontekstu", saj drugi del (pogojno) obravnava nastanek nasilja: An Hong nagovori kolega, lokalnega gangsterja, naj jo malo obvaruje pred posesivnim Xiao Shuai-om, kar ta vzame dobesedno in mu premontira rebra, v tem pretepu pa uniči prenosni računalnik naključno prisotnega japija. Slednji najde Xiao Shuai-a in zahteva povračilo škode, in ko po seriji dogovarjanj na povračilo škode pristane gangster, se Xiao Shuai odloči, da mu bo ob srečanju – iz maščevanja in zavoljo časti – odrezal roko. Sledi izjemno dolga zaključna sekvenca (nekako tretjina filma), ko japi in Xiao Shuai v gostilni čakata na gangsterja, kar prvi izkoristi za prepričevanje Xiao Shuai-a v zmotnost njegovega početja. A žrtev nasilja, ironično, nazadnje (ponovno) postane japi, ki ga Xiao Shuai zveže in zapre v shrambo, nakar mu v spletu naključij nevedno osebje lokala ponovno "sodi" – kot v prvem primeru njegovemu računalniku; japi prestane pravi pasijonski cikel, kar povsem zadostuje, da ponori in grozi s pobitjem kompletnega osebja lokala.